

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่มนุษย์จะดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมนั้น มนุษย์จะต้องมีพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างที่จะช่วยให้การดำเนินชีวิตนั้นเป็นไปด้วยความราบรื่น พฤติกรรมที่สำคัญประการหนึ่งของมนุษย์ก็คือ พฤติกรรมการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันอย่างไม่มีการสิ้นสุด ทุกคนเกิดมาก็จะต้องเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ไปจนกว่าจะตาย เพื่อที่จะสามารถปรับตัว และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ดังที่ประสาร ทิพย์ชารา (2520) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า "การเรียนรู้ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์โดยอาศัยประสบการณ์ บางครั้งบุคคลนั้นอาจไม่รู้สึกรู้ว่ากำลังอยู่ในระหว่างการเรียนรู้ ในชีวิตประจำวันของบุคคลมีพฤติกรรมมากมายจนนับไม่ถ้วน และพบว่า การแสดงพฤติกรรมของบุคคลครั้งแรกกับครั้งต่อ ๆ ไป ไม่เหมือนกัน ทั้ง ๆ ที่จุดหมายเพื่อตอบสนองความต้องการชนิดเดียวกัน การที่พฤติกรรมครั้งหลัง ๆ เปลี่ยนแปลงไปจากพฤติกรรมเดิม เป็นเพราะการเรียนรู้" สอดคล้องกับ วารินทร์ สายโอบเอื้อ (2522) ที่ว่า "การเรียนรู้ เป็นกระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ เพราะการเข้าใจหลักการเรียนรู้ นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมแล้ว ยังทำให้ผู้สอนสามารถจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับผู้เรียน อันจะเป็นผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ"

ในชีวิตของคนเรามีสิ่งที่จะต้องเรียนรู้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ทางด้านความรู้ และทัศนคติ หรือการเรียนรู้ทางด้านการเคลื่อนไหว แต่คนเราก็สามารถเรียนรู้สิ่งเหล่านั้นได้เป็นผลทำให้ชีวิตอยู่ในสังคมต่อไปได้อย่างมีความสุข สำหรับการเรียนรู้ทางด้านการเคลื่อนไหวจะเกิดขึ้นมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับตัวแปรที่สำคัญคือ ผลย้อนกลับ (Feed Back) การจำ

(Retention) ตารางการฝึกหัด (Schedules of Practice) และการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) (ศิลปชัย สุวรรณชาติ, 2533)

การถ่ายโอนการเรียนรู้เป็นตัวแปรสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ กล่าวโดยทั่วไปแล้วการถ่ายโอนการเรียนรู้ หมายถึง อิทธิพลของการเรียนรู้ ทักษะที่เรียนมาก่อนที่มีต่อการเรียนรู้ทักษะใหม่ (ศิลปชัย สุวรรณชาติ, 2533) ลักษณะของการถ่ายโอนการเรียนรู้ แยกออกเป็น 3 ประเภทคือ ประการแรกถ้าการถ่ายโอนการเรียนรู้ในกิจกรรมแรกมีส่วนช่วยเหลือหรือเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ หรือการแสดงออกในกิจกรรมใหม่เป็นการถ่ายโอนทางบวก ประการที่สองการถ่ายโอนการเรียนรู้ในทางลบ มีลักษณะตรงข้ามกับประการแรกคือ ผลการเรียนรู้เก่ารบกวนการเรียนรู้ใหม่ ซึ่งทำให้การเรียนรู้ใหม่เป็นไปได้ช้าหรือยากขึ้น และประการสุดท้ายก็คือ การถ่ายโอนการเรียนรู้ที่เป็นกลาง หมายถึง การเรียนรู้เก่าที่มีได้ส่งผลใด ๆ ต่อการเรียนรู้ใหม่เลย (Ellis, 1972)

การถ่ายโอนการเรียนรู้นั้นนับว่า เป็นความสามารถของมนุษย์และสัตว์ชั้นสูงอย่างหนึ่ง กล่าวคือ เป็นความสามารถพิเศษในการปรับตัวต่อสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ใหม่ ๆ ที่ค้นพบ โดยประสुकสิ่งต่าง ๆ ในหลาย ๆ อย่างที่ตนเองเคยได้เรียนมาแล้วในอดีตมาใช้ ซึ่งความสำเร็จจะมีมากน้อยเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่า มนุษย์สามารถที่จะประสुकในสิ่งที่ตนเรียนไปแล้วไปแก้ปัญหาในการเรียนสิ่งใหม่ได้กว้างแค่ไหน ดังที่ประสาร ทิพย์ธารา (2520) กล่าวว่า การเรียนรู้ทุกอย่างไม่ใช่กิจกรรมใหม่ ไม่มีการเรียนรู้ใดและในชีวิตของคนเราที่เป็นสภาพใหม่เอี่ยมต้องมีของเก่าที่ได้ผ่านมาแล้วแทรกอยู่บ้างเป็นบางส่วน การแก้ปัญหาแต่ละครั้งผู้แก้ปัญหาจะต้องนำประสบการณ์เดิมที่เคยพบเห็นมาแล้วเป็นเครื่องช่วยเสริมด้วยเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ เดโซ ส่วนานนท์ (2522) ที่ว่า การนำประสบการณ์เดิมมาใช้ในการแก้ปัญหาใหม่ ก็คือการถ่ายโอนการเรียนรู้ และเมื่อมีการถ่ายโอนการเรียนรู้ก็จะช่วยให้การเรียนรู้สะดวก และรวดเร็วขึ้น

เรื่องการถ่ายโอนการเรียนรู้ กล่าวได้ว่าเป็นหัวข้อสำคัญของการเรียนรู้ที่ดำเนินอยู่ทุกเมื่อเชื่อวันเป็นผลของการถ่ายโอนการเรียนรู้เก่า มนุษย์ซึ่งมีประสบการณ์ในการเรียนรู้มาก ก็จะทำให้การเรียนรู้ทางภาษา ประเพณี ทัศนคติ และทักษะต่าง ๆ ในวงการศึกษาตามปรัชญาการศึกษาในปัจจุบันเชื่อว่า ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่นักเรียนในโรงเรียนจำเป็นต้องมีการถ่ายโอนคุณค่ามายังกิจกรรม หรือประสบการณ์อื่น ๆ ที่นักเรียนจะออกไปเผชิญกับสังคมภายนอก (เคซี ส่วนานนท์, 2519)

จากวัตถุประสงค์สำคัญอันหนึ่งของการศึกษาในโรงเรียน ก็เพื่อจะช่วยให้การเรียนภายนอกโรงเรียนดำเนินไปได้สะดวก การเรียนในโรงเรียนใดก็ตามหากไม่มีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในชีวิตอนาคตแล้ว ก็ย่อมจะถือว่าได้รับผลสำเร็จจาก (ชม ภูมิภาค, 2533) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน การถ่ายโอนการเรียนรู้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอน เพราะการถ่ายโอนการเรียนรู้ จะเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ต่อเนื่องและสอดคล้องกัน กิจกรรมที่สอนก่อนก็จะเป็นพื้นฐานช่วยส่งเสริมการเรียนกิจกรรมต่อไป (ศิลาปธิ์ สุวรรณชาติ, 2533) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการเรียนรู้ทางพลศึกษา จำเป็นต้องอาศัยการถ่ายโอนจากประสบการณ์เดิมในรูปของทักษะทางกลไก เป็นพื้นฐาน ซึ่งผู้เรียนต้องมีมาก่อน จึงจะสามารถนำไปใช้ในการจัดรูปแบบของการเคลื่อนไหว เพื่อการเรียนรู้ทักษะใหม่อย่างได้ผล (Singer, 1975) การถ่ายโอนจะช่วยประหยัดพลังงาน และพลังความคิดในการปฏิบัติงานครั้งต่อ ๆ ไป โดยไม่ต้องคิดหารูปแบบของการแสดงพฤติกรรม หรือการตอบสนอง เพราะผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้และประสบการณ์เดิมมาช่วยในการแก้ปัญหาได้ เปรียบเสมือนคนที่เคยขี่จักรยาน เมื่อมาขี่จักรยานยนต์ ก็จะช่วยประหยัดเวลาในการฝึกหัดขี่ได้เร็วกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการขี่รถจักรยานมาก่อน (สมคิด เศษไชยชัยเจริญ, 2528)

ที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน หรือ การฝึกหัดกิจกรรมอื่น ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จดีกว่า ง่ายกว่า และรวดเร็วกว่านั้น การถ่ายโอนการเรียนรู้เป็นพื้นฐานที่สำคัญ ในการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอน เพราะการถ่ายโอนการเรียนรู้จะเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้อง และต่อเนื่อง กิจกรรมที่สอนก่อน

จะเป็นพื้นฐาน ที่จะช่วยส่งเสริมกิจกรรมต่อไปได้คั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมที่มีธรรมชาติของงานคล้ายคลึงกัน มีความรู้เกี่ยวกับหลักการคล้ายกัน มีความตั้งใจ ปริมาณการฝึก วิธีการฝึก และระดับความยาก ง่ายของงานใกล้เคียงกัน ก็จะสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่กันได้

เทนนิสเป็นวิชาหนึ่งที่ได้มีการบรรจุไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) และในสถาบันการศึกษาในสาขาวิชาพลศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งกีฬาเทนนิสนี้ ในปัจจุบันเป็นที่นิยมเล่นกันมากในประเทศไทย เพราะสามารถเล่นได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับความสามารถ เป็นกีฬาที่ละเอียดอ่อน และมีลีลา ท่าทางงดงาม เต็มไปด้วยความรู้เกี่ยวกับมารยาท และการปฏิบัติตนในทางสังคมที่ดี (ฟอง เกิดแก้ว, 2524) ผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมหลาย ๆ ด้าน เช่น ความสมบูรณ์ของร่างกาย ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้า และต้องมีจังหวะการเคลื่อนไหว การทำงานที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งทักษะที่สำคัญในกีฬาเทนนิสประกอบด้วย 4 ทักษะด้วยกัน คือ โฟร์แฮนด์ แบคแฮนด์ วอลเลย์ และการเสิร์ฟ

ซึ่งถ้าวิเคราะห์ส่วนประกอบของการแสดงทักษะ และหลักการของกีฬาเทนนิสแล้ว จะพบว่าธรรมชาติของงานจะมีความคล้ายคลึง และมีหลักการเดียวกันกับเทเบิลเทนนิส และแบดมินตัน ความสอดคล้องขององค์ประกอบเหล่านี้ ย่อมสามารถทำให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ได้ ซึ่งถ้าหากเปรียบเทียบระหว่างเทนนิสกับเทเบิลเทนนิส จะเห็นได้ว่า กีฬาทั้งสองมีองค์ประกอบคล้ายคลึงกันหลายประการดังเช่น การยืน การจับไม้ การตีลูกหน้ามือและหลังมือ ซึ่งทั้งสองประเภทต้องใช้ส่วนของแขนทั้งหมดเคลื่อนไหว เริ่มตั้งแต่การเหวี่ยงไม้ ไม้กระทบลูก การส่งไม้ตามการกระดอนของลูก ตลอดจนลักษณะของสนามแข่งขัน แบ่งออกเป็น คอร์ตชาย ขวา กว กติกาการเล่น การนับแต้มและการเสิร์ฟประเภทคู่ ก็มีลักษณะใกล้เคียงกัน สำหรับส่วนประกอบของการแสดงทักษะที่คล้ายคลึงกันระหว่างเทนนิสกับแบดมินตัน ที่เห็นได้ชัดคือ ลักษณะของไม้แรกเกิด การจับไม้ การเคลื่อนที่ของขา กว กติกาและลักษณะของสนามแข่งขัน เป็นต้น จากการวิเคราะห์ส่วนประกอบที่คล้ายคลึงกัน ระหว่างกีฬาเทนนิสกับเทเบิลเทนนิส และเทนนิสกับแบดมินตันแล้ว จะเห็นได้ว่ากีฬาเทนนิสมีส่วนประกอบในการแสดงทักษะคล้ายคลึงกับเทเบิลเทนนิส มากกว่า แบดมินตัน โดยเฉพาะ

อย่างยิ่ง ลักษณะการตีลูกหน้ามือและหลังมือนั้นเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดในการเล่นกีฬาทั้ง 3 ประเภทนี้ ซึ่งในกีฬาเทนนิสและเทเบิลเทนนิส การตีลูกหน้ามือและหลังมือนั้นจะต้องใช้ส่วนของแขนทั้งหมดเคลื่อนไหว ข้อมือหนึ่งและมีการส่งไม้ตาม แคนในแบดมินตัน ลักษณะการตีลูกหน้ามือและหลังมือ จะใช้แต่การสับค้อนมือเท่านั้น จึงเป็นจุดสนใจให้ผู้วิจัยมีความคิดว่าการเรียนเทเบิลเทนนิสก่อนการเรียนเทนนิสน่าจะมีผลต่อการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่กีฬาเทนนิส มากกว่าการเรียนแบดมินตันก่อนการเรียนเทนนิส เพราะกิจกรรมที่มีส่วนประกอบของการแสดงทักษะ และหลักการคล้ายคลึงกันสูงย่อมจะมีการถ่ายโอนการเรียนรู้สูงตามไปด้วย

จากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูพลศึกษา มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอนเทนนิสโดยตรง จึงมีแรงบันดาลใจ ให้ผู้วิจัยใคร่ที่จะศึกษาถึงผลของการถ่ายโอน การเรียนรู้จากการเรียนเทเบิลเทนนิสไปสู่เทนนิส และจากการเรียนแบดมินตันไปสู่เทนนิส ซึ่งการวิจัยในลักษณะนี้ยังไม่มีหลักฐานปรากฏว่า มีผู้ใดทำการวิจัยมาก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเทนนิส และกีฬาประเภทอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียง กัน ให้มีประสิทธิภาพและประสพผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบการถ่ายโอนการเรียนรู้ ระหว่างการเรียนเทเบิลเทนนิสที่มีต่อการเรียนเทนนิส กับการเรียนแบดมินตันที่มีต่อการเรียนเทนนิส

สมมติฐานของการวิจัย

1. การถ่ายโอนการเรียนรู้หลักการในกีฬาเทนนิส ของกลุ่มที่เรียนเทเบิลเทนนิสก่อนเรียนเทนนิส มากกว่า กลุ่มที่เรียนแบดมินตันก่อนเรียนเทนนิส
2. การถ่ายโอนการเรียนรู้ทักษะในกีฬาเทนนิส ของกลุ่มที่เรียนเทเบิลเทนนิสก่อนเรียนเทนนิส มากกว่า กลุ่มที่เรียนแบดมินตันก่อนเรียนเทนนิส

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เพื่อเปรียบเทียบการถ่ายทอดการเรียนรู้ในด้านหลักการและทักษะของกีฬาเทนนิส ระหว่างกลุ่มที่เรียนเทเบิลเทนนิสก่อนเรียนเทนนิส กับกลุ่มที่เรียนแบดมินตันก่อนเรียนเทนนิส เท่านั้น
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเพศชาย เท่านั้น
3. การวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาในการฝึกทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 ชั่วโมง

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยถือว่าแบบฝึกในการเรียนเทเบิลเทนนิส แบดมินตัน และเทนนิส ตลอดจนแบบทดสอบที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชื่อถือได้
2. ผู้เข้ารับการทดลองไม่เคยเป็นนักกีฬาเทเบิลเทนนิส แบดมินตัน และเทนนิสมา ก่อน และไม่เป็นผู้ที่กำลังเรียนวิชาเทเบิลเทนนิส และแบดมินตัน ในภาคการศึกษานี้
3. ผู้เข้ารับการทดลองจะไม่ได้ฝึกหัดแบดมินตัน ระหว่างการฝึกเทเบิลเทนนิส และไม่ฝึกหัดเทเบิลเทนนิส ระหว่างการฝึกแบดมินตัน จนกว่าจะสิ้นสุดการทดลอง
4. ผู้เข้ารับการทดลองทุกคนมีความตั้งใจฝึกอย่างเต็มความสามารถ

ความจำกัดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พยายามควบคุมการฝึกซ้อม ตลอดจนการเล่นกีฬาอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประเภทกีฬาที่ใช้ในการวิจัย เพื่อไม่ให้มีผลกระทบกระเทือนต่อการวิจัย แต่อาจมีบางโอกาสที่ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมการฝึกซ้อม ตลอดจนการปฏิบัติตามของผู้รับการทดลองได้อย่างทั่วถึง

ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การถ่ายโอนการเรียนรู้ หมายถึง อธิปไตยของการเรียนรู้ที่เรียนมาก่อน ที่มีผลต่อการเรียนรู้ใหม่

การถ่ายโอนการเรียนรู้ทักษะ หมายถึง อธิปไตยของการเรียนรู้ทักษะของการเรียนมาก่อน ที่มีต่อการเรียนรู้ทักษะใหม่

การถ่ายโอนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการ หมายถึง อธิปไตยของการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการของการเรียนมาก่อน ที่มีต่อการเรียนรู้หลักการใหม่

ทักษะกีฬาเทนนิส หมายถึง ความสามารถในการตีแบคแฮนด์ โฟร์แฮนด์ วอลเลย์ และการเสิร์ฟ ตามแบบทดสอบของพจนีย์ ธนาคม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นประโยชน์ต่อครู หรือผู้ฝึกสอนกีฬาในการจัดการเรียนการสอน หรือจัดแบบฝึกซ้อมกิจกรรมกีฬาเทนนิส หรือกิจกรรมอื่น ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนและเล่นกีฬาดังกล่าวแก่ผู้เรียน
2. เป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านการเรียนรู้ทักษะการเคลื่อนไหวในรูปแบบอื่น ๆ ต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย